

Ασφαλιστικό: Εξήντα χρόνια Κασσάνδρες**Ο επίμονος σεναριογράφος**

Την μάντισσα Κασσάνδρα (1.0) την καταράστηκαν οι Θεοί να έχει πάντα δίκιο – αλλά να μην την πιστεύει κανένας.

Το σύγχρονο sequel Κασσάνδρα 2.0 βελτιώνει το αρχικό σήριαλ, στην περίπτωση του ασφαλιστικού: Όπως και πριν, η προφητεία γίνεται, συνήθως από επιτροπή: «Αν δεν πάρετε μέτρα, το ασφαλιστικό θα φέρει καταστροφές». Η επισήμανση μετά αγνοείται: «Υπερβολές! Σιγά μην πάθουμε εμείς τίποτε! Θα πληρώσουν οι επόμενοι». Μετά επιβεβαιώνεται: Ελλείμματα, επιβαρύνσεις, πανικός.

Η ανωτερότητα της σημερινής εκδοχής βρίσκεται στην επανάληψη: Παρά την επιβεβαίωση της προφητείας, κανείς δεν γίνεται σοφότερος. Αντίθετα, η ανανέωση της προφητείας από άλλη επιτροπή, ξανά αγνοείται και μετά ξανά επιβεβαιώνεται – σαν να μη έχει γίνει τίποτε. Ο λογαριασμός μεταφέρεται αλυσιδωτά στους επόμενους. Το ενδιαφέρον είναι ότι ο σεναριογράφος – τα κόμματα εξουσίας - δεν απολύονται και συνεχίζουν το καταστροφικό τους έργο. Ο συνολικός λογαριασμός μεγαλώνει σαν χιονοστιβάδα. Έτσι αναλαμβάνει έργο η επόμενη επιτροπή.

Ο κύκλος έκανε τους γύρους του, ώπου η χρεοκοπία *πράγματι* ήλθε, το 2010, με Μνημόνια, περικοπές συντάξεων και άλλες τυμπανοκρουσίες. Σε οποιαδήποτε τηλεοπτική σειρά εκεί θα ήταν το σημείο της κάθαρσης: Κάτι θα άλλαζε, κάποιιο θα ζούσαν καλύτερα, κάποιιο άλλοι θα γινόντουσαν

σοφότεροι.

Τίτλοι τέλος.

Και όμως, ο Έλληνας σεναριογράφος συνεχίζει: Νέα επιτροπή το 2015 προειδοποιεί για νέες καταστροφές. Θα γίνει το ίδιο με πρίν;

Για να είμαστε σε καλύτερη θέση να εκτιμήσουμε το θέαμα που θα προσφερθεί το αμέσως επόμενο διάστημα, αξίζει να ανατρέξουμε σε παλιότερα στιγμιότυπα.

Στιγμιότυπο 1: 1958

Το ΙΚΑ ήταν νέο, λειτουργούσε λιγότερο από δέκα χρόνια. Επιτροπή του Υπουργείου Συντονισμού εξετάζει το πού πάει το σύστημα. Καταλήγει ότι «Υπάρχει πλήρης ανισότης προστασίας ώστε η περί ισότητος των πολιτών συνταγματική αρχή να έχει τελείως λησμονηθεί». Αναφέρει τα γνωστά μας προβλήματα: τα εξαιρετικώς χαμηλά όρια ηλικίας, τις πολλαπλές συντάξεις, τον ισοπεδωτικό τρόπο υπολογισμού της σύνταξης, την εισφοροδιαφυγή. «Το έλλειμμα του ΙΚΑ είναι το πλέον σοβαρό και επείγον πρόβλημα», είπαν το 1958.

Το άμεσο αποτέλεσμα ήταν το πρώτο λογιστικό έλλειμμα (το 1958) και μια σειρά αλλαγών επί 25 χρόνια – όλες δυστυχώς προς την αντίθετη κατεύθυνση. Τα πρώτα μέτρα που ανταποκρίνονται κάπως στο επείγον της διαπίστωσης λαμβάνονται 30 χρόνια μετά, το 1990/2, αφού πια το Κράτος ξεμένει από λεφτά - δεν μπορεί να πληρώσει τους λογαριασμούς του. Ακολουθεί σταθεροποιητικό πρόγραμμα. Οι συντάξεις περικόπτονται κατά 25% μέσω του πληθωρισμού.

Στιγμιότυπο 2: 1997

Επιτροπή υπό τον καθηγητή Γιάννη Σπράο προειδοποιεί το 1997 ότι «έχουμε μόνο δέκα χρόνια καιρό, ως το 2007, για να ληφθούν ουσιαστικές αποφάσεις για τις συντάξεις». Αλλιώς οι επιπτώσεις

---

¹ Επίκουρος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Visiting Senior Fellow στο London School of Economics

για την οικονομία θα είναι καταλυτικές. Αντιδρώντας, ο Πρόεδρος της ΓΣΕΕ καθυστεράει, λέγοντας: «Το Κράτος θα χρεοκοπήσει πριν από το σύστημα συντάξεων».

Τις διαπιστώσεις της Επιτροπής ακολουθεί αδράνεια. Ένα νομοσχέδιο αποσύρεται 4 χρόνια αργότερα, ένα άλλο 10 χρόνια μετά περιορίζεται σε διακοσμητικές αλλαγές. Στο μεταξύ, η ένταξη στο ευρώ εξασφαλίζει φτηνά δάνεια για να τροφοδοτούνται άνετα οι νέες καθυστερήσεις: να καλύπτονται τα ασφαλιστικά ελλείμματα από κρατικές επιχορηγήσεις ώστε να αποτρέψουν κάθε ουσιαστική αλλαγή.

Η ευδαιμονία διακόπτεται πια το 2010, όταν το Κράτος λυγίζει κάτω από τη χιονοστιβάδα των δανείων. Η προφητεία της ΓΣΕΕ για την χρεοκοπία του Κράτους επαληθεύεται. Ακολουθούν μνημόνια, νόμοι, αλλεπάλληλες περικοπές συντάξεων - που όμως είναι μικρότερες από τις μειώσεις εισοδημάτων. Η χώρα βουλιάζει ταχύτερα από τις συντάξεις, οι οποίες έτσι καταφέρνουν να επιταχύνουν την βύθιση.

Στιγμιότυπο 3: 2015

Η κατάσταση στις συντάξεις φέρνει και τρίτο μνημόνιο, πέντε χρόνια μετά το πρώτο. Η επιδείνωση στο ασφαλιστικό οδηγεί στην προοπτική να υπάρχουν συνεχείς μειώσεις στις συντάξεις σε ετήσια βάση ως ο μόνος εφικτός ισοσκελισμός του ισοζυγίου των συντάξεων. Από μια μεριά έχουμε τις αλλεπάλληλες περικοπές. Από την άλλη επαναλαμβάνονται εφησυχαστικές δηλώσεις, ότι 'το λύσαμε το ασφαλιστικό'. Η σύγχυση εντείνει την ανασφάλεια και επιταχύνει τον κατήφορο. Οδηγούμαστε σταθερά στην πλήρη απαξίωση: Γιατί να πληρώνει ο τριαντάρης εισφορές όταν (α) δεν ξέρει αν ο ίδιος θα προλάβει να πάρει σύνταξη και (β) ακόμη και αυτοί που πρόλαβαν, βλέπουν την σύνταξή τους συνεχώς να μειώνεται.

Εδώ πάλι παρεμβαίνει μια Επιτροπή, η οποία λέει περίπου ότι και οι προηγούμενες: Για να αξίζει κάτι η κοινωνική ασφάλιση, χρειάζεται μια νέα αρχή. Αλλιώς θα έχουμε ένα σύστημα, «Οποιος προλάβει» που δεν επιτυγχάνει τίποτε και απλώς βαθαίνει τον ήδη βαθύ λάκκο.

Η συνέχεια επί της Οθόνης;...

Τι θα ακολουθήσει την νέα διαπίστωση της τελευταίας επιτροπής;

Η παραδοσιακή αντίδραση είναι να πεταχτεί η μπάλα προς τα μπρος: Να προσποιούμαστε, δηλαδή, ότι το πρόβλημα ελέγχεται προκειμένου να το περάσουμε στους επόμενους. Θα υπάρχει, έτσι, αγωνιώδης προσπάθεια να εξωραϊστεί η κατάσταση με σκοπό την αναβολή των όποιων αποφάσεων. Θα υπάρχει αναζήτηση ενόχων που να μην προέρχονται από μέσα: να φταίει δηλαδή οποιοσδήποτε άλλος εκτός από το ίδιο το σύστημα συντάξεων και από αυτούς που το διηύθυναν. Οι ίδιοι που ήταν υπεύθυνοι για τους προηγούμενους γύρους αποτυχίας είναι πανέτοιμοι να παίξουν το ίδιο παιχνίδι.

Είναι άλλος ένας γύρος αποτυχίας αναπόφευκτος;

Η διαφορά με τις άλλες φορές είναι ότι οι προηγούμενες υπεκφυγές είναι νωπές στην μνήμη. Στην χρεοκοπημένη χώρα οι συνέπειες λανθασμένων αποφάσεων – ο λογαριασμός – έρχεται άμεσα και με ταχύτητα. Οι τελευταίες περικοπές στις συντάξεις έγιναν μόλις πριν δύο χρόνια. Ταυτόχρονα, όσο επιμένουμε να μη βλέπουμε τα προβλήματα, πρέπει κάποιος να χρηματοδοτεί τα ελλείμματα. Αλλά, οι στρόφιγγες είναι κλειστές. Τέλος, οι παραδοσιακοί αποδέκτες του κόστους – η νεότερη γενιά – έχουν ήδη φορτωθεί πολλά βάρη και ίσως να έχουν πια καταλάβει το κόλπο.

Η επιλογή είναι: Ειλικρινής συζήτηση για νέα αρχή ή απόκρυψη και συνεχείς περικοπές; Αν το ζήτημα ήταν μόνο οι συντάξεις, δεν θα υπήρχε θέμα, ακόμη και για εμάς.

Ομως, μέσω των συντάξεων κρίνεται και το μέλλον του πολιτικού συστήματος που μας έφερε και μας κράτησε εδώ που είμαστε. Για αυτούς, δυστυχώς, το δίλημμα είναι «Οι συντάξεις του λαού, ή το μέλλον το δικό μας;».

